

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci rozhodl samosoudkyně Mgr. Barborou Berkovou ve věci žalobce **J. J.**, bytem E. J. 290/12, D., zastoupeného J. J., bytem E. J. 290/12, D., proti žalovanému **Ministerstvu práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha, **o přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne 9. 12. 2015, č. j. MPSV-UM/11051/15/9S-OLK, ve věci příspěvku na péči,**

t a k t o :

I. Rozhodnutí Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 9. 12. 2015, č. j. MPSV-UM/11051/9S-OLK, **se zrušuje** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím Úřadu práce České republiky – krajské pobočky v Olomouci (dále jen „ÚP“) ze dne 31. 7. 2015, č. j. 110765/2015/OLO byl žalobci od 1. 8. 2015 snížen příspěvek na péči z částky 8.000 Kč měsíčně na částku 800 Kč měsíčně. ÚP uvedl, že z posudku Lékařské posudkové služby OSSZ ze dne 10. 7. 2015, který vycházel ze zdravotnické dokumentace a výsledku sociálního šetření ze dne 29. 6. 2015,

vyplývalo, že žalobce z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu (lehká mentální retardace při DMO s lehkou pravostrannou hemiparézou, balbuties, porucha pozornosti a vadné držení těla) potřebuje pomoc při zvládání 4 z 10 základních životních potřeb, a to 1) tělesná hygiena, 2) péče o zdraví, 3) osobní aktivity a 4) péče o domácnost, tudíž jde o osobu, která se dle § 8 odst. 2 písm. a) zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZSS“) považuje za závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni I (lehká závislost).

Žalovaný žalobou napadeným rozhodnutím změnil rozhodnutí ÚP tak, že snížil žalobci příspěvek na částku 800 Kč měsíčně až od 1. 1. 2016. Žalovaný nechal pro posouzení stupně závislosti vyhotovit posudek Posudkovou komisí Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „PK MPSV“), která po vyšetření žalobce dne 11. 11. 2015 dospěla k závěru, že žalobce není schopen z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu zvládnout 3 základní životní potřeby, a to 1) tělesnou hygienu, 2) osobní aktivity a 3) péči o domácnost. Žalovaný zdůraznil, že posouzení zdravotního stavu je plně v kompetenci PK MPSV, jejíž posudek hodnotí jako úplný, objektivní a přesvědčivý, proto dospěl k závěru, že žalobce nezvládá toliko uvedené 3 z 10 základních životních potřeb. U zbylých 7 životních potřeb žalovaný podrobně uvedl, proč je nelze za nezvládané považovat. K námitkám žalobce, který v odvolání tvrdil, že nezvládá samostatně ani další životní potřeby, žalovaný uvedl, že zatímco zprávy odborných lékařů prokazují skutkový stav, posudek PK MPSV provádí právní hodnocení, tj. aplikuje na zjištěný skutkový stav právní předpisy upravující hodnocení stupně závislosti. Dále žalovaný uvedl, že sociální šetření v posuzované věci vychází zejména ze sdělení pečující osoby a účastníka řízení, a je-li tedy rozdíl mezi informacemi zjištěnými při sociálním šetření a mezi výsledkem posouzení stupně závislosti PK MPSV, je důsledkem skutečnosti, že PK MPSV nevychází toliko z výsledku sociálního šetření, nýbrž zejména z objektivizovaného zdravotního stavu žalobce. K námitce žalobce, že se jeho zdravotní stav ani potřeba péče dosažením věku 18 let nezměnily, přesto došlo k výraznému snížení příspěvku, poukázal žalovaný na rozdílnost kritérií pro posouzení schopnosti zvládat základní životní potřeby u osob do 18 let věku a u osob starších, spočívající jednak v neposuzování potřeby péče o domácnost u osob do 18 let, a jednak v tom, že u osob do 18 let věku se při hodnocení potřeby mimořádné péče porovnává rozsah, intenzita a náročnost péče, kterou je potřeba věnovat posuzované osobě, s péčí, kterou je třeba věnovat zdravě fyzické osobě téhož věku. U žalobce tudíž nebylo možné zohlednit dřívější objektivizované skutečnosti jako byla potřeba rehabilitace, logopedická péče či potřeba osobní asistence ve škole. Dále žalovaný uvedl, že neshledal rozpor mezi posudkem PK MPSV a informacemi vzešlými z provedeného sociálního šetření.

Žalobce se žalobou podanou v zákonné lhůtě domáhal zrušení shora označeného rozhodnutí žalovaného. Uvedl, že má od narození kombinované postižení, a to DMO s lehkou pravostrannou hemiparézou, mikrocefalii, poruchu pozornosti, balbuties a mentální retardaci. Dle psychologického vyšetření spadá celková úroveň jeho rozumových schopností k dolnímu pásmu lehké mentální

retardace s IQ 57 bodů, přičemž nejmenší úspěšnost má v logickém početním úsudku, tudíž hrozí jeho snadná zneužitelnost. Napadenému rozhodnutí vytýkal, že:

- 1) jeho odůvodnění postrádá náležitosti dle § 68 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř.“), neboť se žalovaný nevypořádal se vznesenými odvolacími námitkami a výsledky sociálního šetření. Žalovaný neříká, v čem jsou námitky žalobce a jím předložené podklady liché, nýbrž se opírá toliko o prvostupňové rozhodnutí a oba posudky, přičemž jeho vlastní závěry jsou jen jakými souborem negací. PK MPSV nevysvětluje, o jaký konkrétní podklad ten který závěr uvedený v posudku opírá. Rovněž rozhodnutí žalovaného obsahuje jen výčet podkladů;
- 2) skutkový stav nebyl řádně zjištěn, neboť z lékařských nálezů a výsledku sociálního šetření vyplývá, že žalobce potřebuje intenzivní celodenní péči a pomoc a dohled rovněž při zvládání dalších životních potřeb, a to z důvodů:
 - **mobilita** – nekoordinované pohyby, neobratná chůze, neschopnost používat samostatně veřejné dopravní prostředky
 - **komunikace** – nesrozumitelná řeč, nerozumí jednání, nechápe písemnou formu sdělení, neschopnost vyřizovat své záležitosti na úřadech a u lékaře, či uzavírat smlouvy, z mobilního telefonu je schopen jen přijmout hovor
 - **orientace** – značné potíže při časové i prostorové orientaci, v cizím prostředí vystresovaný a bezradný, bez doprovodu snadno zneužitelný, hodiny nepozná, neorientován v průběhu dne, do školy jej rodiče vozí a část cesty absolvuje v doprovodu učitelů a spolužáků, nesleduje okolní svět ani provoz na silnici, neschopnost reagovat na nezvyklé situace
 - **oblékání a obouvání** – neschopnost vybrat oblečení vhodné vzhledem k počasí a dalším okolnostem, problémy se zipy, knoflíky, nezaváže tkaničky
 - **stravování** – neschopnost nachystat si jídlo, ukrojit a namazat pečivo, neví, kdy má obědvat
 - **výkon fyziologické potřeby** – časté drobné úniky moči, po operaci neschopnost močit ve stoje, proto musí doprovod prověřit funkčnost a čistotu veřejného WC, psychický blok při vykonávání stolice mimo domov, při zadržování stolice vzniká zácpa
 - **péče o zdraví** – neschopnost brát léky, kapat do očí, dodržovat speciální diety, rehabilitovat, navštěvovat lékaře
- 3) obsah napadeného rozhodnutí je výsledkem účelového postupu předsedkyně PK MPSV, MUDr. N., jejíž dotazy při vyšetření dne 11. 11. 2015 nerespektovaly ustanovení přílohy č. 1 k vyhlášce č. 505/2006 Sb., a která při poukazu zástupkyně žalobce na obsah zprávy o psychologickém vyšetření uvedla, že tento není relevantní, neboť odborní lékaři přizpůsobí obsah dokumentace přáním posuzované osoby a jejich zákonných zástupců;
- 4) nebylo prokázáno, že došlo k zásadnímu zlepšení zdravotního stavu žalobce dosažením jeho zletilosti, které by tak radikální snížení stupně závislosti odůvodňovalo, naopak jeho stav je hodnocen jako setrvalý

Žalovaný navrhoval zamítnutí žaloby. V písemném vyjádření k žalobě uvedl, že žalobce nespécifikoval námitky, které neměly být žalovaným vypořádány. Žalovaný se na str. 4-6 rozhodnutí s námitkami žalobce vypořádal, vyjádřil se

k výsledku a roli sociálního šetření a z rozhodnutí nevyplývá, že by byl některý důkaz považován za lichý. Žalovaný uvedl své úvahy, které jej k vydání napadeného rozhodnutí vedly. K tvrzení žalobce, že nezvládá všech 10 základních životních potřeb žalovaný uvedl, že takový stav zakládající závislost ve stupni IV (úplná závislost) je zpravidla zjišťován u osob, které jsou 24 hodin denně odkázány na plnou péči zpravidla odborného personálu, z velké části osoby ve vegetativním stavu. Žalobce však navštěvuje školu, v jejímž rámci se pohybuje mimo sféru svých pečujících osob, a nebyly u něj prokázány poruchy funkčních schopností pohybového, smyslového či duševního charakteru, které by způsobovaly nezvládání dalších životních potřeb. Stav, který lze označit za neschopnost zvládat životní potřebu v přijatelném standardu, přitom musí spočívat v poruše funkčních schopností dosahujících úrovně úplné či těžké poruchy, přičemž schopnost zvládat životní potřeby se hodnotí v přirozeném sociálním prostředí. PK MPSV dle žalovaného neuvedla jen výčet podkladů, nýbrž provedla i výpis zásadních poznatků z těchto lékařských nálezů vyplývajících. Žalobce naopak neuvádí, že které konkrétní lékařské zprávy má nezvládání dalších životních potřeb vyplývat. K námitce absence razantního zlepšení zdravotního stavu žalovaný poukázal na ze zákona vyplývající odlišnosti při posuzování závislosti osob do 18 let věku a osob starších. Dosažení 18 let věku je zřetelně předělem pro hodnocení stupně závislosti a ke změně stupně závislosti tak může dojít i bez ohledu na setrvalost zdravotního stavu, při zohlednění biopsychosociálního vývoje, socializace osoby, apod.

Krajský soud přezkoumal v mezích žalobních bodů [§ 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“)] napadené rozhodnutí, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalovaného, tj. ke dni 9. 12. 2015 (§ 75 odst. 1 s. ř. s.).

Podle § 68 odst. 3 s. ř. se v odůvodnění uvedou důvody výroku nebo výroků rozhodnutí, podklady pro jeho vydání, úvahy, kterými se správní orgán řídil při jejich hodnocení a při výkladu právních předpisů, a informace o tom, jak se správní orgán vypořádal s návrhy a námitkami účastníků a s jejich vyjádřením k podkladům rozhodnutí.

Námitku žalobce vůči absenci náležitostí § 68 odst. 3 s. ř. v rozhodnutí žalovaného je nutno hodnotit z části jako příliš obecnou, neboť žalobce neuvádí, které z odvolacích námitek žalovaný opomenul a nevypořádal se s nimi. Na druhou stranu však žalobce konkrétně vytknul žalovanému, že se tento nevypořádal s rozporností závěrů posudkových lékařů a výsledky sociálního šetření a lékařskými zprávami, přičemž sám obsáhle uvádí, které závěry naopak z těchto podkladů vyplývají, a dále konkrétně namítl, že PK MPSV nevysvětluje, o jaký konkrétní podklad ten který závěr uvedený v posudku opírá, a že rozhodnutí žalovaného obsahuje jen výčet podkladů, nikoli jejich hodnocení.

Z pohledu uvedených námitek se tudíž krajský soud zabýval tím, zda rozhodnutí žalovaného dostojí požadavkům § 68 odst. 3 s. ř., a dospěl k závěru, že nikoli.

Ve vztahu k podkladům rozhodnutí lze dát za pravdu žalovanému, že PK MPSV se v posudku ze dne 11. 11. 2015 neomezila toliko na uvedení seznamu podkladů, nýbrž že z jednotlivých lékařských zpráv, jakož i ze zprávy o sociálním šetření, vybrané pasáže rovněž ocitovala, avšak PK MPSV následně některé z citovaných podkladů nepodrobila žádnému hodnocení, přestože z nich vyplývaly skutečnosti, z nichž bylo na místě dospět k závěru o nezvládání některých dalších životních potřeb žalobcem. PK MPSV tak i přes citaci obsahu zprávy praktické lékařky MUDr. Z. ze dne 11. 8. 2015 a výsledku sociálního šetření dospěla k závěru o zvládání životních potřeb orientace, komunikace a oblékání a obouvání, ačkoli jsou v nich uvedeny skutečnosti, jež by mohly svědčit o opačném závěru. Žalovaný následně závěry PK MPSV nekriticky převzal, aniž by po PK MPSV požadoval zdůvodnění, proč k poznatkům MUDr. Z. a skutečnostem zjištěným při sociálním šetření nepřihlížela, resp. zda a proč považuje tyto podklady za nevěrohodné. Pouhá citace obsahu některých podkladů v posudku PK MPSV tak nemohla jakkoli dopomoci žalovanému k přezkoumatelnosti a přesvědčivosti napadeného rozhodnutí, v němž hodnocení zprávy MUDr. Z. rovněž chybí.

Pokud jde o pojednání žalovaného o obsahu a významu sociálního šetření, uvedené na str. 6 napadeného rozhodnutí, pak uvedl-li žalovaný, že sociální šetření má obecně vycházet zejména z osobního kontaktu s účastníkem řízení, jeho pozorování a zjišťování schopnosti samostatného života v přirozeném sociálním prostředí, avšak současně uvedl, že v posuzované věci jde toliko o soubor sdělení posuzované osoby a její zákonné zástupkyně, pak de facto přiznal, že předmětný podklad nebyl opatřen tak, aby splnil zákonem stanovený účel.

Krajský soud si je vědom skutečnosti, že sociální šetření má svoje limity a vychází především z rozhovoru a pozorování, které nemůže vzhledem k důstojnosti posuzovaného spočívat ve faktickém ověřování všech dílčích aktivit posuzovaných základních životních potřeb, avšak na straně druhé nic nebrání tomu, aby některé z nich ověřeny byly (srovnej § 25 odst. 1 závěr věty první ZSS). Záznam o provedeném sociálním šetření by tudíž měl spočívat především v popisu skutečností zjištěných metodou vlastního pozorování sociálního pracovníka, nikoli pouze metodou rozhovoru s posuzovanou osobou, či jejím zákonným zástupcem, je-li posuzovanou osobou dítě. V druhém popsáném případě se pak jedná vskutku spíše o soupis tvrzení účastníka, jimž pouhá skutečnost, že byla sepsána v místě jeho bydliště a nikoli v sídle úřadu, či podána písemně, na věrohodnosti ničeho nedodává, když tvrzení osoby, která je v postavení příjemce příspěvku, nelze považovat bez dalšího za objektivní.

V posuzované věci krajský soud hodnotí záznam ze sociálního šetření ze dne 29. 6. 2015 jako nepřezkoumatelný, neboť z jeho obsahu nevyplývá, která z učiněných zjištění vyplynula z vlastního pozorování sociální pracovnice a která jsou

toliko zachycením tvrzení žalobce či jeho matky, neboť zdroj toho kterého zjištění není v záznamu uveden. Některá nekonkrétní tvrzení, u nichž je z podstaty zřejmé, že nevzešla z osobního pozorování sociální pracovnice, přitom bylo možné vyjasnit doplňujícími otázkami, respektive jasnou formulací záznamu. Například v případě orientace není zřejmé, co znamená tvrzení, že je „zhoršená v místě a čase“ a že je „nutný doprovod do školy a ze školy“. Jelikož se zřetelně jedná o tvrzení zástupkyně žalobce, mohla sociální pracovnice vhodnými dotazy na žalobce i jeho zástupkyni získat, a poté i zaznamenat bližší informace ke schopnosti žalobce orientovat se v jednotlivých prostředích, ve kterých se běžně pohybuje (domov, škola apod.), zjistit, zda ví, kudy se dostane k nejbližší zastávce MHD či prodejně potravin. K oblékání a obouvání se zase bylo možné např. dotázat, jaké oblečení a boty by si žalobce vybral, pokud by šel ven v den provádění místního šetření, v dešti, či v jiné příkladmo zvolené situaci, aby se postavilo na jisto, zda je žalobce schopen vybrat si oblečení a obutí přiměřené okolnostem.

Podle § 9 odst. 1 ZSS „*při posuzování stupně závislosti se hodnotí schopnost zvládat tyto základní životní potřeby: a) mobilita, b) orientace, c) komunikace, d) stravování, e) oblékání a obouvání, f) tělesná hygiena, g) výkon fyziologické potřeby, h) péče o zdraví, i) osobní aktivity, j) péče o domácnost*“, přičemž *péče o domácnost se neposuzuje u osob mladších 18 let (§ 9 odst. 3 tamtéž).*

Podle § 2a vyhlášky č. 505/2006 Sb. *pokud osoba není schopna z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu zvládat alespoň jednu z aktivit, která je pro schopnost zvládat základní životní potřebu vymezena v příloze č. 1 k této vyhlášce, není schopna základní životní potřebu zvládat, a to bez ohledu na příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu.*

Nejvyšší správní soud zastává konzistentně ve své judikatuře názor, že posouzení zdravotního stavu pro účely dávek systému sociálního zabezpečení je věcí odborně medicínskou, k níž nemají soudy potřebné odborné znalosti, a proto se vždy obrací k osobám, které jimi disponují, aby se k těmto otázkám vyjádřily. Pro rozhodnutí ÚP o příspěvku na péči je klíčový lékařský posudek, který vychází zejména ze zdravotního stavu posuzované osoby doloženého nálezem vydaným poskytovatelem zdravotních služeb, z výsledku sociálního šetření a zjištění potřeb osoby, popřípadě z výsledků funkčních vyšetření a vlastního vyšetření posuzujícího lékaře (§ 25 odst. 3 ZSS). V navazujícím odvolacím řízení zajišťuje přezkum zdravotního stavu, stupně závislosti a neschopnosti zvládat základní životní potřeby Ministerstvo práce a sociálních věcí (§ 28 odst. 2 ZSS), které za tím účelem zřizuje jako své orgány posudkové komise, jak vyplývá z § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. Předmětem lékařského posouzení je především zhodnocení příčinné souvislosti mezi dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem a neschopností zvládat určité základní životní potřeby v přijatelném standardu (§ 9 odst. 4 a 5 ZSS), což je dle § 25 odst. 4 ZSS právě jedna z hlavních náležitostí lékařského posudku. Jelikož lékařský posudek je stěžejním důkazem, na nějž je soud při nedostatku odborné erudice odkázán, je zapotřebí klást zvýšený důraz na jeho jednoznačnost, úplnost a přesvědčivost,

resp. správnost. Lékařský posudek lze považovat za takový jen v případě, že se v něm posudkový lékař, případně posudková komise, vypořádají se všemi rozhodnými skutečnostmi, přihlédne k potížím udávaným posuzovaným a tyto své posudkové závěry jednoznačně a konkrétně zdůvodní. Případné chybějící či nepřesně formulované náležitosti posudku způsobující jeho nepřesvědčivost nebo neúplnost přitom nemůže soud nahradit vlastní úvahou, jelikož pro to nemá potřebnou odbornou erudici (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 7. 2014, č. j. 5 Ads 94/2014-22; ze dne 15. 5. 2013, č. j. 6 Ads 11/2013-20; ze dne 23. 9. 2009, č. j. 4 Ads 57/2009-53; ze dne 9. 2. 2006, č. j. 6 Ads 25/2004-58; ze dne 25. 11. 2003, č. j. 5 Ads 42/2003-61, č. 800/2006 Sb. NSS; ze dne 28. 8. 2003, č. j. 5 Ads 22/2003-48).

Posuzování schopnosti zvládat základní životní potřeby v přijatelném standardu probíhá na základě posudkových kritérií, tj. podle výčtu vymezených dílčích aktivit příslušné základní životní potřeby, která jsou uvedena v příloze č. 1 k vyhlášce č. 505/2006 Sb. Přitom neschopnost zvládat i pouze jedinou dílčí aktivitu znamená, že posuzovaný není schopen zvládat celou základní životní potřebu (§ 2a citované vyhlášky). Nejvyšší správní soud toto ustanovení vyložil tak, že pokud z podkladů lékařského posudku vyplývá, že posuzovaný některou z aktivit nutných pro celkové zvládnutí určité životní potřeby sám a bez pomoci jiné osoby nezvládá, a orgány lékařské posudkové služby přesto takovou základní životní potřebu považují za zvládnutou, je jejich povinností tento závěr dostatečně a přesvědčivě odůvodnit (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 4. 2014, č. j. 3 Ads 50/2013-32). Jinými slovy, posouzení schopnosti zvládat základní životní potřeby není intuitivní, ale vyplývá z objektivizovaných kritérií – příslušných dílčích aktivit základních životních potřeb.

Na základě uvedených zásad hodnotil krajský soud, zda je závěr žalovaného o zvládání jednotlivých sporných životních potřeb řádně odůvodněn a zda lze ve vztahu ke každé jednotlivé životní potřebě považovat posudek PK MPSV, jakožto stěžejní podklad žalovaného, skutečně za přesvědčivý a úplný a zda se žalovaný vypořádal s tvrzeními žalobce o jejich nezvládání z jím uváděným důvodů. přitom krajský soud zdůrazňuje, že podle § 1 odst. 4 vyhlášky č. 505/2006 Sb. se *za neschopnost zvládání základní životní potřeby považuje stav, kdy porucha funkčních schopností dosahuje úrovně úplné poruchy nebo poruchy těžké.*

Mobilita. Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se podle přílohy č. 1 k vyhlášce č. 505/2006 Sb. považuje *stav, kdy osoba je schopna zvládat 1. vstávání a usedání, 2. stoj, 3. zaujímat a měnit polohy, 4. pohybovat se chůzí krok za krokem, popřípadě i s přerušováním zastávkami, v bytě a běžném terénu v dosahu alespoň 200 m, a to i po nerovném povrchu, 5. otevírat a zavírat dveře, 6. chůzi po schodech v rozsahu jednoho patra směrem nahoru i dolů, 7. nastupovat a vystupovat z dopravních prostředků včetně bariérových, a používat je.*

Žalovaný v napadeném rozhodnutí v souladu s posudkem PK MPSV konstatoval, že u žalobce není dokumentováno takové dlouhodobé či trvalé závažné postižení pohybového či nosného ústrojí, které by mobilitu vylučovalo, přičemž bylo

prokázáno, že se pohybuje samostatně bez kompenzačních pomůcek, ačkoli je jeho chůze neobratná. Poté vyjmenoval všechny dílčí aktivity, jimiž je mobilita charakterizována, a prohlásil, že na základě veškeré dokumentace považuje za prokázané, že tyto aktivity jsou žalobcem zvládané.

Zákonná zástupkyně žalobce v odvolání proti rozhodnutí ÚP ve vztahu k mobilitě namítala toliko to, že pohyby žalobce jsou nekoordinované a chůze neobratná, a dále, že není schopen používat prostředky hromadné dopravy. Ze zprávy MUDr. Zaoralové pak dále vyplynulo, což PK MPSV v posudku zmínila, že na nerovném terénu mohou žalobci hrozit pády.

Na základě uvedených skutečností dospěl krajský soud k tomu, že závěr žalovaného o zvládání mobility žalobcem je v souladu s obsahem podkladů, neboť tvrzení o nekoordinovanosti pohybů a neobratnosti chůze nemohou vést k závěru o nezvládnání předmětné životní potřeby v přijatelném standardu, respektive závěru o úplné či těžké poruše funkčních schopností v této oblasti ve smyslu citovaného § 1 odst. 4 vyhlášky č. 505/2006 Sb. Tvrzení o neschopnosti zvládat jízdu prostředky hromadné dopravy ve smyslu mobility není žalobcem nijak odůvodněno, žalobce netvrdí, že by nebyl schopen do prostředku hromadné dopravy nastoupit, vystoupit z něj, či zvládnout jízdu v sedě. Stejně tak tvrzení MUDr. Zaoralové o hrozbě pádů na nerovném terénu není nijak blíže odůvodněno závažnou poruchou pohybového ústrojí a nadto se jedná o tvrzení hypotetické, nikoli tvrzení o tom, že žalobce na nerovném terénu padá. Byť se tedy žalovaný s tvrzením MUDr. Zaoralové nevypořádal, nemá toto pochybení v uvedených souvislostech vliv na správnost jeho závěrů o zvládání dílčí aktivity č. 4 charakterizující mobilitu.

Pro úplnost krajský soud uvádí, že životní potřeba mobility byla považována za žalobcem zvládanou již v rozhodnutí ÚP ze dne 21. 10. 2013, proti čemuž tento ničeho nenamítal. Ze zdravotnické dokumentace ani výsledku sociálního šetření pak nevyplývá, že by v této oblasti došlo u žalobce od r. 2013 k posudkově významnému zhoršení zdravotního stavu.

Orientace. Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se podle přílohy č. 1 k vyhlášce č. 505/2006 Sb. považuje *stav, kdy osoba je schopna 1. poznávat a rozeznávat zrakem a sluchem, 2. mít přiměřené duševní kompetence, 3. orientovat se osobou, časem a místem, 4. orientovat se v přirozeném sociálním prostředí, 5. orientovat se v obvyklých situacích a přiměřeně v nich reagovat.*

Žalovaný v napadeném rozhodnutí konstatoval, že žalobce netrpí závažnou duševní poruchou ani vážnou poruchou orientace, je schopen vnímat zrakem i sluchem, pozná blízké osoby a je dostatečně orientován ve známém prostředí. Dále poukázal na skutečnost, že při ústním jednání u PK MPSV bylo zjištěno, že je běžná orientace žalobce správná. Poté vyjmenoval všechny dílčí aktivity, jimiž je orientace charakterizována, a prohlásil, že na základě veškeré dokumentace považuje za prokázané, že tyto aktivity jsou žalobcem zvládané.

Zákonná zástupkyně žalobce v odvolání proti rozhodnutí ÚP ve vztahu k orientaci namítala, že žalobce má značné obtíže v časové a prostorové orientaci, je nutný jeho doprovod a kontrola, v cizím prostředí není schopen orientace vůbec, je vystresovaný, nepoznává hodiny, je neorientovaný v průběhu dne, nezvládne sám cestovat veřejnou dopravou, při pohybu nesleduje okolí a provoz na silnici. MUDr. Z.

ve zprávě ze dne 12. 8. 2015 uvedla, že na orientaci nestačí rozumové schopnosti žalobce, že je žalobce orientován pouze známou osobou a místem toliko doma a ve škole, v cizím prostředí je ztracen, nepozná hodiny, neví datum, nezvyklé situace jsou pro něj stresující.

Na základě uvedených skutečností dospěl krajský soud k tomu, že závěr žalovaného o zvládání základní životní potřeby orientace nemůže obstát, neboť posudek PK MPSV, který byl podkladem pro vydání napadeného rozhodnutí je v této části zatížen nepřesvědčivostí a neúplností. PK MPSV totiž nejprve cituje obsah lékařské zprávy, z níž vyplývá, že žalobce nezvládá dílčí aktivity č. 3 a 4, tj. není orientován časem vůbec a místem je orientován toliko s omezením na domov a školu, avšak následně bez dalšího hodnotí tyto dílčí aktivity jako zvládnuté. Jak je uvedeno výše, ani zjištění ze sociálního šetření nepostavila schopnost zvládat tyto dílčí aktivity napevno. Spokojit se konečně nelze ani s vágním konstatováním PK MPSV, že při pohovoru bylo zjištěno, že je jeho běžná orientace správná. Z protokolu o jednání před PK MPSV totiž vyplynulo toliko to, že žalobce zná adresu svého bydliště a ví, co znamená červená a zelená na přechodu. Tato zjištění však krajský soud nepovažuje za dostatečná k přijetí závěru o místní, natož časové orientaci žalobce a k závěru o jeho orientaci v běžném sociálním prostředí, které dle názoru soudu nelze smrštít toliko na domov a školu. S ohledem na obsah lékařské zprávy MUDr. Z., ale i obsah zprávy o psychologickém vyšetření Mgr. J. ze dne 3. 8. 2015 a obsah zprávy MUDr. N. z dětské neurologie ze dne 4. 8. 2015, které shodně popisují neschopnost žalobce orientovat se časem a místem, má soud za to, že v řízení vznikly pochybnosti o tom, zda je posuzovaný schopen zvládat dílčí aktivity základní životní potřeby orientace popsané pod č. 3 a 4, které nebyly rozptýleny.

Pro úplnost krajský soud uvádí, že životní potřeba orientace byla považována v předešlém rozhodnutí ÚP ze dne 21. 10. 2013 za žalobcem nezvládanou, přičemž z rozhodnutí žalovaného nevyplývá, zda, v jakém směru a z jakého důvodu mohlo dojít v této konkrétní oblasti ke změně k lepšímu.

Komunikace. Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se podle přílohy č. 1 k vyhlášce č. 505/2006 Sb. považuje *stav, kdy osoba je schopna 1. vyjadřovat se srozumitelně mluvenou řečí a dorozumět se jejím prostřednictvím s jinými osobami v rozsahu běžné slovní zásoby odpovídající věku a sociálnímu postavení, 2. chápat obsah přijímaných a sdělovaných zpráv, 3. vytvářet rukou psanou krátkou zprávu, 4. porozumět všeobecně používaným základním obrazovým symbolům a zvukovým signálům, 5. používat běžné komunikační prostředky.*

Žalovaný v napadeném rozhodnutí konstatoval, že u žalobce není dokumentována závažná porucha mentálních schopností ani závažné narušení zrakového či sluchového vnímání, či porucha funkce mluvidel. Dále žalovaný poukázal na vlastní zjištění PK MPSV o schopnosti komunikace žalobce učiněná při jejím jednání. Poté vyjmenoval všechny dílčí aktivity, jimiž je komunikace charakterizována, a prohlásil, že na základě veškeré dokumentace považuje za prokázané, že tyto aktivity jsou žalobcem zvládané.

Zákonná zástupkyně žalobce v odvolání proti rozhodnutí ÚP ve vztahu ke komunikaci namítala, že řeč žalobce je nesrozumitelná, že žalobce nerozumí jednání, nechápe písemnou formu sdělení, není schopen vyřizovat si své záležitosti

na úřadech, u lékaře, na poště apod. a neumí použít mobilní telefon. Ve zprávě MUDr. Z. je nad rámec popsaného také uvedeno, že žalobce neumí psát.

Krajský soud dospěl k tomu, že závěr žalovaného o zvládání základní životní potřeby komunikace nemůže plně obstát. Z obsahu protokolu o jednání PK MPSV vyplynulo, že žalobce byl schopen komisi srozumitelně sdělit nemalé množství informací o náplni výuky na škole, kterou navštěvuje, vyjádřit, které aktivity se mu líbí, jakož i popsat, co dělá doma a odpovídat na otázky týkající se jídla, oblékání a hygieny. Ze záznamu ze sociálního šetření dále vyplynulo, že žalobce je schopen jednoduchého počítání a psaní, čímž je vyvráceno opačné tvrzení MUDr. Z.. Tato zjištění krajský soud považuje za dostatečná k přijetí závěru o zvládnutí dílčí aktivity č. 1, 3, a 4, nepostačují však k jednoznačnému závěru o schopnosti žalobce zvládat dílčí aktivitu č. 2, která zahrnuje i schopnost chápat význam přijímaných zpráv, a to vzhledem k tvrzení žalobce, že obsahu písemných zpráv není s to porozumět. Dále není zřejmé, o jaký podklad opřel žalovaný svůj závěr, že žalobce je s to zvládat dílčí aktivitu č. 5, tj. používat běžné komunikační prostředky, když z vlastního zjištění PK MPSV při jejím jednání vyplynulo, že žalobce je schopen použít telefon, který je nepochybně běžným komunikačním prostředkem, toliko pasivně k přijetí hovoru.

Pro úplnost krajský soud opět uvádí, že životní potřeba komunikace byla považována v předešlém rozhodnutí ÚP ze dne 21. 10. 2013 za žalobcem nezvládanou.

Stravování. Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se podle přílohy č. 1 k vyhlášce č. 505/2006 Sb. považuje *stav, kdy osoba je schopna 1. vybrat si ke konzumaci hotový nápoj a potraviny, 2. nalít nápoj, 3. rozdělit stravu na menší kousky a naservírovat ji, 4. najíst se a napít, 5. dodržovat stanovený dietní režim, 6. konzumovat stravu v obvyklém denním režimu, 7. přemístit nápoj a stravu na místo konzumace.*

Žalovaný v napadeném rozhodnutí v souladu s posudkem PK MPSV konstatoval, že u žalobce jsou zachovány dostatečné smyslové a duševní schopnosti, jakož i motorika rukou, a že se tudíž je žalobce schopen běžným způsobem najíst a napít. Poté vyjmenoval všechny dílčí aktivity, jimiž je mobilita charakterizována, a prohlásil, že na základě veškeré dokumentace považuje za prokázané, že tyto aktivity jsou žalobcem zvládané s tím, že dílčí aktivita č. 5 není hodnocena, neboť žalobce nemá stanoven dietní režim. Dále uvedl, že ke zvládnutí uvedené životní potřeby lze využít různých facilitátorů, jako např. koupě krájeného pečiva a jiné porcované stravy.

Zákonná zástupkyně žalobce v odvolání proti rozhodnutí ÚP ve vztahu ke stravování namítala, že žalobce není schopen si sám jídlo nachystat, není schopen si ukrojit a namazat pečivo, neví, kdy má např. obědvat. Dle jejího tvrzení se žalobci musí jídlo kompletně připravit na stůl. Tato tvrzení o nesamostatnosti žalobce při stravování potvrdila ve své zprávě také MUDr. Z..

Krajský soud dospěl k tomu, že závěr žalovaného o zvládání základní životní potřeby stravování nemůže plně obstát. Z obsahu protokolu o jednání PK MPSV vyplynulo, že žalobci byly stran stravování pokládány dotazy. Z odpovědí na tyto dotazy, jakož i ze záznamu o sociálním šetření, považuje krajský soud za prokázano a přesvědčivě zdůvodněno, že žalobce zvládá, a to i za použití facilitátorů, dílčí

aktivity č. 1, 2, 3, 4 a 7, kdy ve vztahu k poslední dílčí aktivitě, tj. schopnosti přemístit nápoj a stravu na místo konzumace zřetelně v průběhu řízení žádné pochybnosti nevyvstaly a žalobce ani tuto dílčí aktivitu nečiní spornou. Zjištění PK MPSV, a tedy i žalovaného však nepostačují k jednoznačnému závěru o schopnosti žalobce zvládat dílčí aktivitu č. 6, když ze záznamu o místním šetření ani z protokolu u jednání PK MPSV nevyplývá, že by bylo zvládání této dílčí aktivity jakkoli prověřeno (zejména vhodným dotazem na žalobce samotného) a žalobce jej od počátku činil sporným.

Pro úplnost krajský soud opět uvádí, že životní potřeba stravování byla považována v předešlém rozhodnutí ÚP ze dne 21. 10. 1013 za žalobcem nezvládanou.

Oblékání a obouvání. Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se podle přílohy č. 1 k vyhlášce č. 505/2006 Sb. považuje *stav, kdy osoba je schopna 1. vybrat si oblečení a obutí přiměřené okolnostem, 2. rozeznat rub a líc oblečení a správně je vrstvit, 3. oblékat se a obouvat se, 4. svlékat se a zouvat se, 5. manipulovat s oblečením v souvislosti s denním režimem.*

Žalovaný v napadeném rozhodnutí konstatoval, že u žalobce jsou zachovány dostatečné smyslové a duševní schopnosti, jakož i motorika rukou, a že je tak schopen zvládnout všechny dílčí aktivity, jimiž je životní potřeba oblékání a obouvání charakterizována. Dále uvedl, že ke zvládnutí uvedené životní potřeby lze využít různých facilitátorů, jako např. navlékač ponožek či pomůcku pro nazouvání obuvi, a zejména lze zvládání této životní potřeby významně ovlivnit vhodným výběrem šatstva již při jeho koupi.

Zákonná zástupkyně žalobce v odvolání proti rozhodnutí ÚP ve vztahu ke oblékání a obouvání, že žalobce není schopen si vybrat vhodné oblečení vzhledem k počasí a příležitosti a z důvodu narušení jemné motoriky mu dělají potíže zipy a knoflíky a neumí si zavázat boty. Tato tvrzení potvrdila ve své zprávě také opět MUDr. Z..

Krajský soud dospěl k tomu, že závěr žalovaného o zvládání základní životní potřeby oblékání a obouvání nemůže plně obstát. Z uvedených podkladů rozhodnutí považuje krajský soud za prokázáno a přesvědčivě zdůvodněno, že žalobce zvládá dílčí aktivity č. 2 až 5, přičemž lze přisvědčit žalovanému, že schopnost oblékat se a obouvat lze významně pozitivně ovlivnit výběrem vhodného oblečení a vhodné obuvi. Podklady rozhodnutí však nepostačují k jednoznačnému závěru o schopnosti žalobce zvládat dílčí aktivitu č. 1, neboť PK MPSV se zřetelně soustředila toliko na motorickou stránku oblékání a obouvání, nikoli však na schopnost vybrat si vhodné oblečení vzhledem k počasí a příležitostí. Ze záznamu o místním šetření ani z protokolu u jednání PK MPSV nevyplývá, že by bylo zvládání této dílčí aktivity jakkoli prověřováno (zejména vhodnými dotazy na žalobce samotného), přičemž žalobce jej od počátku činil sporným.

Pro úplnost krajský soud opět uvádí, že životní potřeba oblékání a obouvání byla považována v předešlém rozhodnutí ÚP ze dne 21. 10. 1013 za žalobcem nezvládanou.

Výkon fyziologické potřeby. Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se podle přílohy č. 1 k vyhlášce č. 505/2006 Sb. považuje *stav, kdy osoba je schopna 1. včas používat WC, 2. zaujmout vhodnou polohu, 3. vyprázdnit se, 4. provést očistu, 5. používat hygienické pomůcky.*

Žalovaný v napadeném rozhodnutí konstatoval, že u žalobce není prokázáno závažné postižení pohybového či nosného ústrojí ani těžká inkontinence, proto prohlásil, že na základě veškeré dokumentace považuje za prokázané, že tyto aktivity jsou žalobcem zvládané.

Zákonná zástupkyně žalobce v odvolání proti rozhodnutí ÚP ve vztahu k výkonu fyziologické potřeby namítala, že žalobce trpí častými drobnými úniky moči a má psychický blok při vykonávání stolice mimo domov, přičemž při zadržování stolice vzniká zácpa. Tyto skutečnosti s odkazem na zprávu urologa potvrdila také MUDr. Z..

Ze zprávy z urologické kliniky z 3. 8. 2015 krajský soud zjistil, že žalobce je plně kontinentní, toliko při zvýšené fyzické zátěži pozoruje drobný únik moči.

Na základě uvedených skutečností dospěl krajský soud k tomu, že závěr žalovaného o zvládání výkonu fyziologické potřeby žalobcem je v souladu s obsahem podkladů, neboť bylo zmíněnou lékařskou zprávou objektivizováno, že žalobce je schopen včas použít WC, když trpí toliko lehkou inkontinencí, a to toliko při zvýšené zátěži. Tvzení o psychickém bloku při výkonu stolice mimo domov nemohou vést k závěru o nezvládání předmětné životní potřeby, resp. dílčí aktivity č. 3 v přijatelném standardu, respektive závěru o úplné či těžké poruše funkčních schopností v této oblasti ve smyslu citovaného § 1 odst. 4 vyhlášky č. 505/2006 Sb., neboť žalobce se je schopen vyprázdnit. Byť se tedy žalovaný ani zde nevypořádal se zprávou MUDr. Z., nemá toto pochybení v uvedených souvislostech vliv na správnost jeho závěrů o zvládání dílčí aktivity č. 3, charakterizující výkon fyziologické potřeby.

Pro úplnost krajský soud uvádí, že životní potřeba výkonu fyziologické potřeby byla považována za žalobcem zvládanou již v rozhodnutí ÚP ze dne 21. 10. 2013, proti čemuž tento ničeho nenamítal. Ze zdravotnické dokumentace ani výsledku sociálního šetření pak nevyplývá, že by v této oblasti došlo u žalobce od r. 2013 k posudkově významnému zhoršení zdravotního stavu.

Péče o zdraví. Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se podle přílohy č. 1 k vyhlášce č. 505/2006 Sb. považuje *stav, kdy osoba je schopna 1. dodržovat stanovený léčebný režim, 2. provádět stanovené preventivní, léčebné a léčebně rehabilitační a ošetrovatelské postupy a opatření a používat k tomu potřebné léky nebo pomůcky, 3. rozpoznat zdravotní problém a v případě potřeby vyhledat nebo přivolat pomoc.*

Ve vztahu ke zvládání této životní potřeby dospěly správní orgány obou stupňů k odlišnému závěru. Zatímco ÚP označil tuto životní potřebu za nezvládanou, žalovaný v napadeném rozhodnutí konstatoval, že žalobce neužívá pravidelně žádné léky a namítaná aplikace očních kapek jednou denně není náročným úkonem, který by přesahoval možnosti žalobce.

Zákonná zástupkyně žalobce v odvolání proti rozhodnutí ÚP ve vztahu k péči o zdraví namítala, že žalobce není schopen pečovat o své zdraví, brát léky,

dodržovat diety, rehabilitovat a navštěvovat lékaře. Také MUDr. Z. potvrdila, že žalobce v této oblasti potřebuje plný dohled.

Z obsahu zpráv MUDr. M. z očního oddělení Vojenské nemocnice Olomouc soud zjistil, že žalobce je léčen pro primární glaukom otevřeného úhlu, přičemž užívá 1 krát denně oční kapky.

Na základě uvedených skutečností dospěl krajský soud k tomu, že o posudek PK MPSV opřený závěr žalovaného o zvládání péče o zdraví

Krajský soud dospěl k tomu, že o posudek PK MPSV opřený závěr žalovaného o zvládání základní životní potřeby péče o zdraví nemůže plně obstát. Z uvedených podkladů rozhodnutí totiž nelze dle názoru krajského soudu považovat za prokázané zvládání ani jedné ze 3 dílčích aktivit, které uvedenou životní potřebu charakterizují. Z hodnocení žalovaného nelze přezkoumatelně dovodit, jak tento dospěl k závěru, že žalobce je schopen dodržovat a technicky vykonávat léčebný režim naordinovaný mu dlouhodobě očním lékařem, tj. pravidelně jednou denně si sám aplikovat oční kapky k léčbě zeleného zákalu. Bagatelizující tvrzení žalovaného, že se jedná o jednoduchý úkon, nelze s ohledem na zjištění o zhoršené jemné motorice žalobce akceptovat. Krajskému soudu dále neuniklo, že PK MPSV v posudku ze dne 11. 11. 2015 uvedla, že kapání léku do očí jednou denně nelze považovat za mimořádnou péči. Zde však PK MPSV zřetelně opomněla, že posuzovala žalobce již po dovršení 18 let věku, tudíž v jeho případě hodnocení potřeby pomoci jako mimořádné (ve smyslu § 8 odst. 1 ZSS) již nemá místo. Ze záznamu o místním šetření ani z protokolu o jednání PK MPSV konečně nevyplývá, že by bylo jakkoli prověřováno zvládání dílčí aktivity č. 3, tj. schopnosti žalobce rozpoznat zdravotní problém a v případě potřeby vyhledat nebo přivolat pomoc.

Pro úplnost krajský soud opět uvádí, že životní potřeba péče o zdraví byla považována v předešlém rozhodnutí ÚP ze dne 21. 10. 2013 za žalobcem nezvládanou.

Z uvedeného rozboru je zjevné, že žalovaný v řadě popsanych ohledů nezjistil dostatečně skutkový stav, a zatížil své řízení vadou i tím, že vyhodnotil posudek PK MPSV ze dne 11. 11. 2015 jako úplný a přesvědčivý, ačkoli ve shora popsanych ohledech jej za úplný ani přesvědčivý shledat nelze. Jestliže v řízení o příspěvku na péči vzniknou pochybnosti o tom, zda je posuzovaný schopen zvládat určité dílčí aktivity základní životní potřeby, nepostačí pro zachování úplnosti, správnosti a přesvědčivosti posudku tyto pochybnosti rozptýlit paušálním tvrzením, že příslušnou základní životní potřebu posuzovaný zvládá. Naopak je nutné se detailně zabývat spornými dílčími aktivitami a doložit na zjištěném skutkovém stavu, zvládá-li je posuzovaný v přijatelném standardu.

Povinnost zabývat se dílčími aktivitami pak platí o to více za situace, kdy dojde k tak razantnímu posunu v posouzení závislosti žalobce v jeho neprospěch. Z obsahu spisu soud zjistil, že žalobce byl dlouhodobě, tj. od roku 2007, hodnocen jako osoba závislá na péči jiné osoby ve stupni III (těžká závislost). Před dosažením 18 let věku byl naposledy posuzován v roce 2013, kdy na základě výsledku sociálního šetření ze dne 31. 7. 2013 a dalších podkladů byl žalobci rozhodnutím ÚP ze dne 21. 10. 2013, č. j. MPSV-UP/1650762/13/AIS-SSL, přiznán příspěvek na péči

ve výši 9.000 Kč, neboť byl uznán závislým na péči jiné osoby k 1. 9. 2013 ve stupni III (těžká závislost), přičemž bylo zjištěno, že potřebuje pomoc při zvládnání 7 z 9 posuzovaných životních potřeb (jako zvládaná byla hodnocena toliko potřeba mobility a výkonu fyziologické potřeby).

Krajský soud nezpochybňuje žalovaným popsanou odlišnost v právní úpravě posuzování závislosti osob do 18 let věku a nad 18 let věku. Jedná-li se však o situaci, kdy označovaly posudkové orgány žalobce dlouhodobě za osobu, která při vykonávání základních životních potřeb orientace, komunikace, stravování, oblékání a péče o zdraví potřebovala mimořádnou péči, tj. ve smyslu § 10 věty poslední ZSS péči, která svým rozsahem, intenzitou nebo náročností podstatně přesahovala péči poskytovanou osobám téhož věku, a za necelé dva roky od posledního posouzení dospěje žalovaný k závěru, že žalobce již všechny uvedené aktivity zvládá v přijatelném standardu, je třeba trvat na precizním a přesvědčivém zdůvodnění, k jaké konkrétní změně či posunu u každé jednotlivé životní potřeby došlo. Takové zdůvodnění však krajský soud v napadeném rozhodnutí nenalezl.

Krajský soud proto žalobě vyhověl a napadené rozhodnutí dle § 76 odst. 1 písm. b) a c) s. ř. s. zrušil a věc dle § 78 odst. 4 s. ř. s. vrací věc žalovanému k dalšímu řízení. Právním názorem soudu vysloveným ve zrušujícím rozsudku je dle § 78 odst. 5 s. ř. s. žalovaný vázán.

Výrok o náhradě nákladů řízení je odůvodněn § 60 odst. 1 s. ř. s., neboť dle obsahu spisu v řízení procesně úspěšnému žalobci žádné náklady nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení k Nejvyššímu správnímu soudu.

V Olomouci dne 27. července 2017

Mgr. Barbora Berková v. r.
samosoudkyně

Za správnost vyhotovení:
Šárka Harazinová